

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΣΥΝΟΨΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Θέμα:

*Διακριτική μεταχείριση σε βάρος των γυναικών από τις Ακαδημίες Εμπορικού
Ναυτικού*

*Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Ανδρέας Τάκης
Ειδικός Επιστήμων: Ισαβέλλα Μονιούδη*

ΙΟΥΛΙΟΣ 2006

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο άσκησης των κατά τον νόμο 3094/2003 αρμοδιοτήτων του, διενήργησε έρευνα, κατόπιν αναφοράς δύο ενδιαφερομένων γυναικών, υποψηφίων για την κατάληψη θέσης σπουδαστή στις ΑΕΝ στην ειδικότητα «πλοίαρχος» το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005. Από την εν λόγω έρευνα προέκυψε ότι το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας εφαρμόζει διακριτική μεταχείριση σε βάρος γυναικών, λόγω φύλου.

Ιστορικό

Η πρώτη ενδιαφερόμενη μετείχε το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 στη διαδικασία εισαγωγής σπουδαστών στις ΑΕΝ, ως υποψήφια προερχόμενη από την Πρώτη Γενική Κατηγορία της Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ) Μ3614.1/02/2004 «*Κύρωση Κανονισμού Εισαγωγής Σπουδαστών στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού*» (ΦΕΚ 650, τ. Β'). Διευκρινίζεται, ότι στην εν λόγω κατηγορία, η οποία καλύπτει ποσοστό 60% του αριθμού των εισακτέων, υπάγονται οι κάτοχοι απολυτηρίου Ενιαίου Λυκείου από τα επιστημονικά πεδία Θετικών και Τεχνολογικών Επιστημών. Ωστόσο, η ενδιαφερόμενη δεν εισήχθη σε καμία ΑΕΝ, αν και συγκέντρωσε αριθμό 5.965 μορίων. Επισημαίνεται, ότι στην ΑΕΝ Ασπροπύργου εισήχθη άνδρας συνυποψήφιος της ενδιαφερόμενης με αριθμό 5.432 μορίων, ενώ στην ΑΕΝ Ιονίων Νήσων εισήχθη άνδρας υποψήφιος με αριθμό 4.056 μορίων.

Η δεύτερη ενδιαφερόμενη, απόφοιτος Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΤΕΕ) του Ενιαίου τριετούς κύκλου σπουδών Ναυτικού και Ναυτιλιακού τομέα, μετείχε το προαναφερόμενο ακαδημαϊκό έτος στη διαδικασία εισαγωγής στις ΑΕΝ ως υποψήφια προερχόμενη από τη Δεύτερη Γενική Κατηγορία της προαναφερόμενης ΚΥΑ. Διευκρινίζεται, ότι στην εν λόγω κατηγορία, η οποία καλύπτει ποσοστό 30% του αριθμού των εισακτέων, υπάγονται οι απόφοιτοι ΤΕΕ του Ενιαίου τριετούς κύκλου σπουδών Ναυτικού και Ναυτιλιακού τομέα καθώς και οι κάτοχοι Β' κύκλου σπουδών ΤΕΕ συγκεκριμένων Τομέων, όπως Οικονομίας και Διοίκησης, Ηλεκτρονικού, Μηχανολογικού, κλπ. Οι προαναφερόμενοι απόφοιτοι εισάγονται στις ΑΕΝ με την διαδικασία των ειδικών εισαγωγικών εξετάσεων για τα ΤΕΙ, όπως αυτή ορίζεται στην υπουργική απόφαση αριθμ. Φ. 153/8104/Β6/26.1 2004 (ΦΕΚ 167 Β'). Η εν λόγω υποψήφια συγκέντρωσε αριθμό 8.010 μορίων. Ωστόσο, δεν εισήχθη σε καμία ΑΕΝ, εν' αντιθέσει με άνδρες συνυποψηφίους της προερχομένους από την ίδια γενική κατηγορία, οι οποίοι εισήχθησαν στις προαναφερόμενες σχολές με αριθμό 3.600 μορίων.

Το νομικό πλαίσιο

Στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 4 του Συντάγματος ορίζεται ότι «*Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις*».

Επιπροσθέτως, στη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 116 του Συντάγματος, όπως ισχύει μετά την αναθεώρησή της με το Ψήφισμα της 6.4.2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, ορίζεται ότι «*Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών*

μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στη πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

Εξ' άλλου, στην οδηγία του Συμβουλίου της 9ης Φεβρουαρίου 1976, αριθ. 76/207 ΕΟΚ «περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας», και ειδικότερα στην παρ. 1 του Άρθρου 3 αυτής ορίζεται ότι «*Η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως συνεπάγεται την απουσία κάθε διακρίσεως που βασίζεται στο φύλο, όσον αφορά τους όρους, συμπεριλαμβανομένων και των κριτηρίων επιλογής, προσβάσεως σε απασχολήσεις, σε θέσεις εργασίας, ανεξάρτητα από τομέα ή κλάδο δραστηριότητας, και για όλες τις βαθμίδες της επαγγελματικής ιεραρχίας*».

Περαιτέρω, στη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 2 της προαναφερόμενης οδηγίας, ορίζεται ότι «*Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια που έχουν τα Κράτη μέλη να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της τις επαγγελματικές δραστηριότητες, και, ενδεχομένως, την εκπαίδευση που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτές, εφ' όσον λόγω της φύσεως ή των συνθηκών ασκήσεώς τους, το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας*».

Τέλος, από την υπ' αριθμ. 1917/1998 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, που αφορά το ζήτημα του καθορισμού ποσοστού εισακτέων γυναικών στις στρατιωτικές σχολές, προκύπτει ότι η εν λόγω δικαστική αρχή, επικαλούμενη τις προαναφερόμενες διατάξεις του Συντάγματος και του κοινοτικού δικαίου απεφάνθη ότι «απόκλιση από την αρχή αυτή (την αρχή της ισότητας) ...είναι θεμιτή μόνον εφόσον προβλέπεται από ειδική διάταξη νόμου και προκύπτει από το νόμο αυτό ή τις προπαρασκευαστικές εργασίες του, σε συνδυασμό και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, και ότι η απόκλιση αυτή θεσπίστηκε με βάση συγκεκριμένα και πρόσφορα κριτήρια, τα οποία επιτρέπουν στους ενδιαφερόμενους πολίτες και τα δικαστήρια να ελέγχουν, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, αν η εισαγόμενη απόκλιση δικαιολογείται από αποχρώντες λόγους και είναι αναγκαία και πρόσφορη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού».

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις προκύπτει ότι το Σύνταγμα υποχρεώνει τα κρατικά όργανα να διασφαλίζουν την απαρέγκλιτη εφαρμογή της αρχής της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Συνεπώς, ο νομοθέτης, κοινός ή κανονιστικός υποχρεούται, στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται υφιστάμενη άνιση μεταχείριση μεταξύ των δύο φύλων, να θεσπίζει τα απαιτούμενα πρόσφορα και αναγκαία θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών, προκειμένου να μειώνονται οι ανισότητες, ώστε εν τέλει να εγκαθιδρυθεί μία πραγματική ισότητα των δύο φύλων. Εξ' άλλου, το κοινοτικό δίκαιο εξαιρεί αποκλίσεις από την αρχή της ισότητας μόνον στις περιπτώσεις που το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας για ορισμένη δραστηριότητα. Τέλος, από τη διατύπωση της προαναφερόμενης απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας προκύπτει, πέρα από κάθε αμφιβολία, ότι η εν λόγω δικαστική αρχή, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις διατάξεις του Συντάγματος σε συνδυασμό με την κοινοτική νομοθεσία, έχει κρίνει ως αντισυνταγματικούς τους περιορισμούς της νομοθεσίας σε βάρος των γυναικών απαιτώντας η τυχόν απόκλιση από την αρχή της ισότητας των δύο φύλων να αιτιολογείται όχι γενικά και αφηρημένα, δηλαδή με απλή αναφορά στη φύση της

δραστηριότητας, αλλά να θεμελιώνεται ειδικά και να είναι προσηκόντως αιτιολογημένη με βάση τα στοιχεία κάθε πραγματικής περίπτωσης και τις συγκεκριμένες συνθήκες υπό τις οποίες ασκούνται οι συγκεκριμένες δραστηριότητες.

Η σχετική προκήρυξη και η θέση του Συνηγόρου του Πολίτη

Στην υπ' αριθμ. 3621/04/28.4.2004 Απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας «Για τον καθορισμό του αριθμού των σπουδαστών καθώς και τη διαδικασία εισαγωγής στις ΑΕΝ το εκπαιδευτικό έτος 2004-2005», και ειδικότερα στο επισυναπτόμενο σε αυτήν Παράρτημα Α' ορίζεται ότι οι γυναίκες υποψήφιοι στην ειδικότητα «πλοίαρχος» γίνονται δεκτές προς φοίτηση μόνο στην ΑΕΝ Ασπροπύργου. Επισημαίνεται ότι στην Ελλάδα λειτουργούν εννέα ΑΕΝ.

Περαιτέρω, από το εν λόγω Παράρτημα προκύπτει ότι για το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005, ο συνολικός αριθμός των προσφερομένων θέσεων στην ΑΕΝ Ασπροπύργου στην ειδικότητα «πλοίαρχος» για υποψηφίους προερχόμενους από τις δύο προαναφερόμενες γενικές κατηγορίες ανέρχεται σε διακόσιες είκοσι μία (221) θέσεις. Ωστόσο, οι δυνάμενες να καταληφθούν από γυναίκες θέσεις ορίζονται σε είκοσι τρεις (23), ενώ οι προσφερόμενες θέσεις για άνδρες ορίζονται σε εκατόν ενενήντα οκτώ (198). Συνεπώς, το εν λόγω ακαδημαϊκό έτος, οι μεν γυναίκες μπορούσαν να καταλάβουν μόνον το 10.4% των προσφερομένων θέσεων στην ειδικότητα «πλοίαρχος», ενώ το υπόλοιπο ποσοστό δηλαδή το 89.6% επιφυλασσόταν σε άνδρες συνυποψηφίους. Έτσι στην ΑΕΝ Ασπροπύργου ο τελευταίος εισαχθείς άνδρας συγκέντρωσε 9.570 μόρια, ενώ η τελευταία εισαχθείσα γυναίκα 15.940 μόρια.

Η διαφοροποίηση μεταξύ του ποσοστού των εισαγομένων ανδρών έναντι αυτού των εισαγομένων γυναικών στις ΑΕΝ της χώρας γίνεται ακόμη περισσότερο εμφανής, από τη σύγκριση, ανεξαρτήτως της γενικής κατηγορίας προέλευσης και ανεξαρτήτως ειδικότητας, του συνολικού αριθμού των εισαγομένων ανδρών στις ΑΕΝ της χώρας σε σχέση με το συνολικό αριθμό των εισαγομένων γυναικών στις εν λόγω Σχολές.

Όπως προκύπτει από τη σχετική προκήρυξη εισαγωγής σπουδαστών στις ΑΕΝ το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 οι γυναίκες υποψήφιοι μπορούσαν να καταλάβουν μόνον το 3% των προσφερομένων στις ΑΕΝ θέσεων στις ειδικότητες του «πλοίαρχου» και του «μηχανικού», ενώ το υπόλοιπο ποσοστό, δηλαδή το 97% μπορούσε να καταληφθεί μόνον από άνδρες.

Τέλος, επισημαίνεται, ότι παρά την υφιστάμενη ποσόστωση στην εισαγωγή γυναικών στις ΑΕΝ, οι σχετικές κανονιστικές πράξεις¹ ουδεμία αιτιολογία περιλαμβάνουν ως προς τους λόγους της επιβαλλόμενης απόκλισης από την αρχή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, λαμβάνοντας υπ' όψιν την προαναφερόμενη κείμενη

¹ Υπ' αριθμ. 3621/04/2004 Απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας, με την οποία καθορίζεται ο αριθμός των σπουδαστών και η διαδικασία εισαγωγής στις ΑΕΝ το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 και υπ' αριθμ Μ.3614.1/02/2004 (ΦΕΚ Β', τ. 650) Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) με την οποία κυρώθηκε ο Κανονισμός εισαγωγής σπουδαστών στις προαναφερόμενες σχολές.

νομοθεσία αλλά και τη σχετική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έθεσε το ζήτημα υπ' όψιν του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας με το υπ' αριθμ. 18592.04.2.1& 21738.04.2.1/22.12.2004 έγγραφο της Αρχής. Στο εν λόγω έγγραφο επισημάνθηκαν οι σχετικές διατάξεις νόμων οι οποίες απαγορεύουν κάθε απόκλιση από την αρχή της ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα επαγγέλματα και στην εκπαίδευση που είναι απαραίτητη για την άσκησή τους. Περαιτέρω, επισημάνθηκε ότι τυχόν απόκλιση από την αρχή της ισότητας οφείλει σε κάθε περίπτωση να είναι προσηκόντως αιτιολογημένη, και να προκύπτουν με σαφήνεια τα στοιχεία διαφοροποίησης κάθε πραγματικής περίπτωσης, τα οποία επιβάλλουν την διαφορετική μεταχείριση. Τέλος, επισημάνθηκε ότι η πρόσβαση για εκπαίδευση στις ΑΕΝ δεν πρέπει να θεωρείται ότι οδηγεί αποκλειστικά και μόνον στο επάγγελμα του ναυτικού, καθώς είναι ενδεχόμενο ορισμένες εκ των υποψηφίων γυναικών να επιθυμούν τη φοίτηση στις εν λόγω σχολές προκειμένου να καταστούν κάτοχοι τίτλου σπουδών Τρίτης Βαθμίδας Εκπαίδευσης, ώστε, στη συνέχεια είτε να επιδιώξουν την κατάταξή τους στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας είτε να δραστηριοποιηθούν σε άλλους σχετικούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, όπως ναυτιλιακές επιχειρήσεις, πρακτορεύσεις, ασφαλίσεις, κ.ά

Με το εν λόγω έγγραφο ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από τον Υπουργό να επιληφθεί προκειμένου στη σχετική νομοθεσία και στη σχετική προκήρυξη για την εισαγωγή σπουδαστών στις ΑΕΝ να θεμελιωθούν ειδικά οι λόγοι της επιβαλλόμενης απόκλισης από την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Περαιτέρω, ζήτησε από τον Υπουργό να επιληφθεί προκειμένου να δημιουργηθούν οι κατάλληλες υποδομές στις ΑΕΝ, ώστε να καταστεί δυνατή η αύξηση του αριθμού των εισαγομένων γυναικών στις εν λόγω σχολές και σταδιακά να εγκαθιδρυθεί μια πραγματική ισότητα των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στο ναυτικό επάγγελμα.

Η θέση του Υπουργείου

Σε τηλεφωνική επικοινωνία που η Αρχή είχε με στελέχη του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, το Υπουργείο παραδέχθηκε ότι οι υφιστάμενες ποσοστώσεις στην εισαγωγή γυναικών στις ΑΕΝ οφείλονται πράγματι στον παράγοντα φύλο, επισημαίνοντας ότι η φύση του επαγγέλματος και οι συγκεκριμένες συνθήκες υπό τις οποίες αυτό ασκείται απαιτούν ιδιαίτερη φυσική αντοχή, η οποία απαιτείται να επιδειχθεί όχι μόνον κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας αλλά και κατά τη διάρκεια της φοίτησης.

Διευκρινίζεται ότι, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Μ. 3615.3/03/2000 (ΦΕΚ 1393 Β) κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Εμπορικής Ναυτιλίας «Έγκριση Κανονισμού Σπουδών Σχολών Πλοιάρχων και Μηχανικών (Π-Μ) των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού», όπως ισχύει, η ολοκλήρωση της εκπαίδευσης στις ΑΕΝ περιλαμβάνει έξι (6) διδακτικά εξάμηνα θεωρητικής κατάρτισης και την πραγματοποίηση δύο (2) εκπαιδευτικών ταξιδίων, συνολικής διάρκειας δώδεκα (12) μηνών. Επιπροσθέτως, επισημάνθηκε η δυσκολία που αντιμετωπίζει το Υπουργείο στην

ανεύρεση ατμοπλοϊκών εταιρειών να δεχθούν γυναίκες για την πραγματοποίηση των απαιτούμενων εκπαιδευτικών ταξιδίων, αλλά και η αντικειμενική αδυναμία των ΑΕΝ να δεχθούν προς φοίτηση γυναίκες, λόγω έλλειψης κατάλληλης υποδομής στις εν λόγω Σχολές.

Όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. Υπουργική Απόφαση Μ 3611.2/01/23.4.2004, μόνο η ΑΕΝ Ασπροπύργου λειτουργεί ως εξωτερικής φοίτησης, ενώ οι υπόλοιπες ΑΕΝ, βάσει του εσωτερικού Κανονισμού λειτουργίας τους, απαιτούν υποχρεωτική εσωτερική φοίτηση τουλάχιστον, έως το τέταρτο εξάμηνο της φοίτησης, με αποτέλεσμα να απαιτείται για την υποδοχή σπουδαστριών η λήψη μέτρων υποδομής.

Πάντως, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, διαβεβαίωσε τον Συνήγορο του Πολίτη ότι οι παρατηρήσεις της Αρχής θα ληφθούν υπ' όψιν κατά την έκδοση της σχετικής προκήρυξης του επόμενου ακαδημαϊκού έτους.

Την 18.5.2005 εκδόθηκε η υπ' αριθμ. πρωτ/λου 3621/05/05/18.5.2005 προκήρυξη που αφορά στην εισαγωγή σπουδαστών στις ΑΕΝ το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006. Από την εν λόγω προκήρυξη προκύπτουν τα ακόλουθα: Μόνον η ΑΕΝ Ασπροπύργου δέχεται και πάλι γυναίκες προς φοίτηση. Ο αριθμός των προς κατάληψη θέσεων στην ΑΕΝ Ασπροπύργου στην ειδικότητα «πλοίαρχος» των υποψηφίων των προερχομένων από την Πρώτη και Δεύτερη Γενική Κατηγορία ανέρχεται σε διακόσιες δύο (202) θέσεις. Ωστόσο, οι δυνάμενες να καταληφθούν από γυναίκες θέσεις στην προαναφερόμενη ειδικότητα ανέρχονται σε εικοσιένα (21) ενώ οι προσφερόμενες θέσεις σε άνδρες ανέρχονται σε εκατόν ογδόντα μία (181). Έτσι, και το εν λόγω ακαδημαϊκό έτος το καθεστώς εισαγωγής γυναικών στις ΑΕΝ παρέμεινε αμετάβλητο σε σχέση με το προηγούμενο έτος, εφόσον οι γυναίκες συνέχισαν να γίνονται δεκτές μόνον στην ΑΕΝ Ασπροπύργου σε ποσοστό ακριβώς το ίδιο με αυτό που ίσχυε το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005.

Ωστόσο, όπως προκύπτει από την εν λόγω προκήρυξη, το Υπουργείο επιχειρεί να δικαιολογήσει πλέον την υφιστάμενη διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών εισαγομένων στις ΑΕΝ με την ακόλουθη αιτιολογία: «Ο καθορισμός συγκεκριμένου αριθμού εισακτέων γυναικών (21 Πλοίαρχοι και 17 Μηχανικοί) εδράζεται στο γεγονός ότι οι επαγγελματικές δραστηριότητες (ναυτικό επάγγελμα) και η εκπαίδευση που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτό (υποχρεωτική άσκηση επί πλοίου) καθιστούν λόγω των ειδικών συνθηκών άσκησης τους αποφασιστικής σημασίας παράγοντα για τον περιορισμό της ελεύθερης εισαγωγής των υποψηφίων γυναικών».

Η προαναφερόμενη αιτιολογία, όπως επισημάνθηκε από την Αρχή σε στελέχη του Υπουργείου τόσο τηλεφωνικά όσο και με το υπ' αριθμ. πρωτ/λου 18592.04.2.2&21738.04.2.1/8.5.2006 νεώτερο έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη με αποδέκτη το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, παρά την θετική προσπάθεια προσαρμογής προς τις διατάξεις του ισχύοντος νομικού πλαισίου, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται σ' αυτές. Και τούτο, διότι η υφιστάμενη νομοθεσία απαιτεί η τυχόν απόκλιση από την αρχή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε τομείς επαγγελματικής δραστηριότητας και ενδεχομένως στην εκπαίδευση,

που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτές, προκειμένου να θεωρηθεί νόμιμη, πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς με αναφορά στον παράγοντα φύλο.

Συγκεκριμένα, στο εν λόγω έγγραφο επισημαίνεται, μεταξύ άλλων, ότι προκειμένου να θεωρηθεί αιτιολογημένη η υφιστάμενη διάκριση, είναι αναγκαίο να αναφέρονται ειδικώς τα καθήκοντα που συνθέτουν τη θέση του πλοιάρχου ή μηχανικού και να αναλύονται οι λόγοι για τους οποίους οι συγκεκριμένες εργασίες δεν μπορούν να ασκηθούν από γυναίκες, λόγω του φύλου τους. Άλλως, σε περίπτωση δηλαδή κατά την οποία η συγκεκριμένη απόκλιση δεν μπορεί να αιτιολογηθεί σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, η υφιστάμενη διάκριση τόσο στην εισαγωγή ανδρών και γυναικών στις ΑΕΝ όσο και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενες στις ΑΕΝ γυναίκες, ακόμη και για την πραγματοποίηση του απαιτούμενου εκπαιδευτικού ταξιδιού τους, κινδυνεύουν να ερμηνευθούν ως οφειλόμενες σε παρωχημένες κοινωνικές αντιλήψεις οι οποίες δεν ανταποκρίνονται πλέον στη σημερινή πραγματικότητα, και πάντως προσκρούουν στη θεμελιώδη πολιτειακή αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Τέλος, με το εν λόγω έγγραφο, το οποίο κοινοποιήθηκε τόσο στον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας όσο και στην Γενική Γραμματέα Ισότητας, ο Συνήγορος του Πολίτη, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι η αντιμετώπιση του ζητήματος απαιτεί συνολική ρύθμιση η οποία, πάντως, δεν μπορεί να προέλθει από μόνη τη Διοίκηση των ΑΕΝ ζήτησε, εκ νέου, από τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας να μεριμνήσει προκειμένου να ληφθούν τα απαιτούμενα μέτρα για την άρση της υφιστάμενης διάκρισης όσον αφορά την εισαγωγή γυναικών στις ΑΕΝ και την πρόσβαση αυτών στο ναυτικό επάγγελμα.

Συμπέρασμα

Ο Συνήγορος του Πολίτη, όπως προκύπτει και από τις μέχρι σήμερα ετήσιες εκθέσεις του, έχει αναλώσει μεγάλο μέρος της δραστηριότητάς του στη διερεύνηση αναφορών πολιτών για άνιση μεταχείριση την οποία φέρονταν να έχουν υποστεί από όργανα του κράτους. Περαιτέρω, μετά την τροποποίηση του άρθρου 2 του ν. 3094/2003, η Αρχή ανέλαβε, επιπροσθέτως, και τον ρόλο του επίσημου φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στο πεδίο του δημοσίου τομέα. Εν όψει μάλιστα της ειδικότερης αυτής αποστολής του, κάμπτεται πλέον, δυνάμει του άρθρου 20 παρ. 2 του νέου νόμου, και η υποχρέωσή του να απέχει από τη διερεύνηση αναφορών σχετικών με την υπηρεσιακή κατάσταση προσωπικού του δημοσίου, όταν αυτές αφορούν περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης εμπίπτουσες στο πεδίο προστασίας των νέων διατάξεων. Τέλος, οι νέες διατάξεις, εκτός από το να ενισχύουν και να επεκτείνουν την αρμοδιότητά του να διαμεσολαβεί σε ατομικές περιπτώσεις κατόπιν αναφοράς, απονέμουν στην Αρχή ή, καλύτερα, κωδικοποιούν, σειρά περαιτέρω θεσμικών δυνατοτήτων δράσης. Έτσι, ο Συνήγορος του Πολίτη, για τους σκοπούς της προώθησης της ίσης μεταχείρισης, μπορεί να κλιμακώνει την έρευνα και τη διαμεσολάβησή του σε ευρύτερο ή ανώτερο πεδίο, να συντάσσει σχετικές εκθέσεις και να συμμετέχει ενεργά στον συντονισμό και ευαισθητοποίηση των κρατικών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών.

Η εμμονή του Υπουργείου στη διατήρηση ποσοτώσεων όσον αφορά στην εισαγωγή γυναικών στις ΑΕΝ με την αιτιολογία ότι «οι επαγγελματικές δραστηριότητες (ναυτικό επάγγελμα) και η εκπαίδευση που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτό (υποχρεωτική άσκηση επί πλοίου) καθιστούν λόγω των ειδικών συνθηκών άσκησης τους αποφασιστικής σημασίας παράγοντα για τον περιορισμό της ελεύθερης εισαγωγής των υποψηφίων γυναικών», παρά τη σχετική θετική προσπάθεια προσαρμογής προς τις διατάξεις του ισχύοντος νομικού πλαισίου, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται σ' αυτές. Και τούτο, διότι όπως έχει ήδη επισημανθεί ανωτέρω, τυχόν απόκλιση από την αρχή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε τομείς επαγγελματικής δραστηριότητας και ενδεχομένως στην εκπαίδευση, που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτές, προκειμένου να θεωρηθεί νόμιμη, πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς με αναφορά στον παράγοντα φύλο.

Δυστυχώς, έως σήμερα, ουδεμία πρόοδος φαίνεται να έχει σημειωθεί στην αντιμετώπιση του ζητήματος της άνισης μεταχείρισης των γυναικών όσον αφορά την πρόσβασή τους στις ΑΕΝ, εφόσον οι ποσοτώσεις σε βάρος των γυναικών διατηρήθηκαν και το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. 3621/05/2006 σχετική προκήρυξη. Και τούτο, παρά το πέρας σχεδόν δύο ετών από την αρχική επισήμανση του ζητήματος από τον Συνήγορο του Πολίτη και τη σχετική παρέμβαση της Γενικής Γραμματέας Ισότητας προς τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας με το υπ' αριθμ. πρωτ/λου Γ.Γ./3498/30.5.2006 έγγραφο της Γραμματείας.

Εν' όψει όλων των προαναφερομένων είναι προφανές ότι ο Συνήγορος του Πολίτη, έχοντας εξαντλήσει τις κατά τον νόμο 3094/2003 αρμοδιότητές του, οφείλει ως φορέας τήρησης της νομιμότητας από τους φορείς που εμπíπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων του, αλλά και ως ο επίσημος φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, βάσει του άρθρου 2 του ν. 3094/2003, όπως ισχύει, να αναδείξει το εν λόγω ζήτημα με τη δημοσιοποίησή του.